

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY, INC.
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА
302-304 WEST 13TH STREET, NEW YORK 14, N.Y.

PAPERS ДОПОВІДІ

Ч.
№ 30

Протопресвітер ІВАН ТКАЧУК
НАУКОВО-БОГОСЛОВСЬКА
І
ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРОФ. П. КОВАЛЕВА

*
* *

Доповідь, виголошена з нагоди 70-річчя діїсного
члена Наукового Товариства ім. Шевченка Проф. Д-ра
Пантелеймона Ковалева дня 19-го жовтня 1968 року
в Нью-Йорку

НЬЮ-ЙОРК

1969

Very Rev. Ivan TKACZUK

SCOLARLY-THEOLOGICAL ACTIVITIES
OF PROF. P. KOVALIV AND HIS PARTICIPATION
IN RELIGIOUS AND PUBLIC LIFE

On Occasion of 70-th Birthday and the 45-th Anniversary
of his Scholarly Achievements

diasporiana.org.ua

Address delivered on October 19, 1968
Honorary Conference
Shevchenko Scientific Society

NEW YORK

1969

Проф. Д-р П. Ковалів

Протопресвітер Іван ТКАЧУК

НАУКОВО-БОГОСЛОВСЬКА І ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФ. П. КОВАЛЕВА

Перш усього хочу висловити широ-сердечну подяку Директорові Філологічної Секції НТШ Високошановному Проф. Василеві Левові за те, що дав мені нагоду виступити сьогодні з доповіддю про працю Ювілята в ділянці богословських наук та про його громадську діяльність. Це робить мені особливу приємність, бо вже кілька років маю честь зустрічатися та співпрацювати з Ювілятом у Видавництві церковно-релігійних журналів "Життя і Церква" і "Український Православний Вісник"

Свою науково-богословську працю Проф. П. Ковалів міг розгорнути лише на еміграції, де він поглиблює свої студії в ділянці церковно-історичних та богословських наук: вивчає Св. Письмо, догматично-моральне та порівняльне богослов'є, християнську апологетику, літургіку тощо, Тому то, після закінчення II. Світової Війни, опинившись у Баварії, Проф. П. Ковалів віддає всі свої сили на працю для рідної УАПЦеркви.

В місяці листопаді 1946 року, з благословення Єпископату УАПЦ, була створена в Мюнхені єдина вища духовна школа на еміграції "Богословсько-Педагогічна Академія", що згодом змінила назву на "Богословська Академія". І ось в цій Академії, яка стала вогнищем релігійної освіти і богословської науки, Проф. П. Ковалів, покликаний на пост Ректора і Професора, вклав багато праці для виховання майбутніх душпастирів Української Православної Церкви, з них кілька є настоятелями парафій в Америці й Канаді.

Це були тяжкі повоєнні часи. З нагоди святкування I. річниці Академії сам Ювілят у своїй промові підкреслив важкі умови, в яких Академія почала свою діяльність. Не маючи ані власного приміщення, ані по-

трібних коштів, треба було цілу зиму 1946-47 років читати лекції в неопаленому і напівзруйнованому приміщенні. Взагалі треба сказати, що Проф. П. Ковалів вклав багато організаційної праці в Академію, як один з її основоположників.

І. В Мюнхені Проф. П. Ковалів не лише навчає в Академії, але також видає й дописує до кількох богословських журналів, пише книжки на богословські теми. Видає й дописує до таких журналів: "Бюлетень Богословсько-Педагогічної Академії" (стаття "Обов'язки людини-християнина", - рік 1947, ч. 4), "Богословський Вісник" (стаття "Два світогляди", рік 1948, ч. 1), "Богослов" - Орган Українського Студентського Товариства Богословської Академії (стаття "Тайна Воскресення", рік 1949, т. 4-6).

Окремою книжечкою вийшла студія Проф. П. Ковалева "Чудеса науки і вищий Розум", Мюнхен, 1948. В цій праці автор висвітлює, до якого розвитку дійшла наука в різних галузях, як: фізика, хемія, астрономія, біологія і т. д. Біологія відкрила нам закони життя, але не дала нам відповіді на запитання: звідкіля взялося життя? Де є первопричина життя? Він приходить до висновку, що чудеса науки привели учених до визнання вищої Сили, яка дала лад і порядок у всесвіті. Сьогоднішня правда наука вважає все видиме і невидиме - величним храмом Господнім, чудовим твором Всемогутнього Бога, перед яким дослідник хилить свою голову, виявляючи непохитну віру.

В книжці "Релігія і мораль", Мюнхен, 1948, Проф. П. Ковалів виводить глибоку релігійність та моральність українського народу з багатства лексики старовинних пам'яток, як: Псалтир з XI ст., Мінеї з 1096 і 1097 рр., Остромирова Євангелія з 1056-57 рр., Галицька Євангелія з 1144 р., Октоїх з XIII ст., Житія Святих: Єфрема Сиріна, Ніфонта, Сави з XIII ст., старовинні літописи: Іпатський, Лаврентівський, а також Печерський Патерик та багато інших - всіх 38 старовинних пам'яток. На підставі цих пам'яток можна бачити, який великий вплив мало християнство на творення літературної мови Київської Русі та на розвиток богословської науки в ділянці Історії Старого й Нового Заповітів, догматики, літургики, основного та морального богослов'я і взагалі на творення духовної культури на Україні. Книжка "Релігія і Мораль" порушує всі ці богословські предмети і може послужити студентам-богословам в їх студіях. Докладніші відомості можна знайти у відповідному розділі книги Проф. П. Ковалева "Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст." (т. I. Основний фонд).

II. Року 1949-го Проф. П. Ковалів переселився з родиною до США і тут далі став продовжувати свою наукову працю в ділянці мовознавства та богослов'я. Не пориваючи зв'язку з Українським Вільним Університетом в Європі, Проф. П. Ковалів стає професором Українознавства при НТШ в Нью-Йорку, а згодом членом Науково-Богословського Інституту при УПЦ в США та професором Українського Технічного Інституту в Нью-Йорку (1958). Як член Науково-Богословського Інституту, Проф. П. Ковалів стає головним редактором наукового збірника "Віра і Знання", Нью-Йорк, 1954, та Головою Комісії для устійнення тексту богослужбових книг. У виданні Науково-Богословського Інституту вийшла його велика праця "Молитовник (Служебник) - пам'ятка XIV ст.", Нью-Йорк, 1960. Цей Молитовник привіз з України Митрополит Іоанн і зберіг його аж до цього часу. В дослідженні цієї пам'ятки Проф. П. Ковалів простудіював багато палеографічних праць таких авторів, як: Карський, Черепнін, Соболевський,

Некрасов, Щелкін та ін. Порівнюючи букви Молитовника з іншими пам'ятками, як: Остромирова Євангелія з 1056-57 р., Збірник Святослава з 1073 р., Галицька Євангелія з 1144 ., Службеник з 1400 р., - автор праці про Молитовник встановив час його написання - XIV ст., а не, як дехто твердив, що він був написаний за часів Володимира Великого. В цій книзі автор подає окремий розділ "Історично-літургічний опис, де говорить про літургії ранніх часів християнства, про ранні Службеники на східньо-слов'янських землях, про особливості літургій XII-XIV ст. Тут він виявив глибоку обізнаність з літургією в історичному аспекті з усіма особливостями.

У збірнику "Віра і Знання" (р. 1954) появилася історично-літургічна розвідка "Чин проскомідії за Службениками X-XII ст.", а в Видавництві Науково-Богословського Інституту, крім вище згаданого Молитовника, - ще дві книжечки: "Релігія в світлі сучасної науки", Нью-Йорк, 1955, і "Проблеми релігійної свідомості", Нью-Йорк - Бавид Брук, 1960.

В першій книжечці автор підкреслює факт, що наука має за завдання дослідити і пояснити наші знання про всесвіт, а віра відіграє іншу роль: вона збагачує наукове уявлення про світ ідеями про духовно-моральні цінності. Віра запалює в людських серцях відповідний вогонь до науки, і саме ця дивна властивість віри є таємницею перед нами. Людина віруюча, а зокрема науковець, дивиться на світ не як на бездушну машину, а як на живий організм, керований вищою духовною Силою. Наука не може залишатися сама в собі, а повинна єднатися з ідеєю живого Бога. Далі автор обговорює відношення науки до Св. Письма, цитує таких учених в різних галузях науки, як: Макс Плянк, П'єр Леконт де нугі, Крессі Моррісон, Віктор Гесс, Густав Стромберг, Сергій Булгаков та ін., які глибоко вірували в існування Бога, і приходять до висновку: не кожне знання є науковим знанням; тільки велике знання, зв'язане з вірою в Божественну основу буття, є справжнім науковим знанням.

В другій книжці "Проблеми релігійної свідомості" автор цитує 26 авторів, які в своїх дослідях або приходили до релігійної свідомості, або відкидали її. Напр., згаданий вище Сергій Булгаков спочатку був прихильником марксизму та безбожного матеріалізму. Але чим далі поглиблювався в своїх студіях, тим ближче ставав до християнського ідеалізму і, нарешті, прийняв сан священнослужителя. А знов інші, як позитивіст Конт або німецький філософ Фюрбах, вважали, що людина видумала або сама зробила з себе Бога.

Проф. П. Ковалів друкував свої богословські праці також у Канаді. У Видавництві Українського Наукового Православного Богословського Товариства видав книжку "Пізнання Бога", Вінніпег, 1955, а в Видавництві "Віра і Культура", - свою працю "Віра і Наука", Вінніпег, 1962. Також і в цих працях автор цитує багато дослідників науки, які в той чи інший спосіб пізнавали і приходили до переконання про існування Бога, Який цілий світ держить у Своїй могутній руці. Гармонія всесвіту, закономірність його розвитку, доцільність його існування - все це треба розглядати як дію єдиної Божественної Сили. Наука не може заперечувати існування Бога. Ми пізнаємо світ нашими чуттєвими органами та різними приладдями, як мікроскоп, телескоп і т. д., але про світ, що є сам собою, в своїй істоті, - ми нічого не знаємо, бо то не є сфера нашого розуму. Тому то науково заперечувати існування Бога зовсім безпідставно, а пов'язати знання з вірою в Божественну основу життя - це і буде справжнім науковим знанням.

III. До окремої ділянки наукової праці Проф. П. Ковалева треба зарахувати його огляди та рецензії на інші богословські праці. Тут треба згадати рецензію як передмову до книжки Архiepіскопа Михаїла "Пояснення трудних місць з Євангелії від Іоана", Торонто, 1956, де представлено автора книжки як глибокого знавця Св. Письма і де висловлено багато цінних думок щодо оцінки значення Іоана Богослова.

Далі треба згадати рецензію Проф. П. Ковалева на книжку о. П. Біллоня "Про наші обов'язки до Бога і до ближніх", Вунсакет, 1946, і рецензію на книжку Митрополита Іларіона "Обожнення людини - ціль людського життя", Вінніпег, 1954. Рецензія надрукована в журналі "Віра і Культура", ч. 16, 1955 року.

Але на особливу увагу заслуговує докладна рецензія на книжку Проф. М. Чубатого "Історія християнства на Русі-Україні", том I, Рим-Нью-Йорк, 1965, стор. 816. Рецензія надрукована в українському католицькому журналі "Логос" за квітень-червень 1966, Йорктон, Саскатунь, т. XVII, кн. 2, але редакція журналу, хоч помістила рецензію в цілості, заявляє з самого початку, що не поділяє деяких думок достойного рецензента.

Щоб дати рецензію на цю книжку, Проф. П. Ковалів мусів сам простудіювати праці з історії та історії Церкви таких істориків, як: Голубинський, М. Грушевський, Я. Пелеш, В. Пархоменко, С. Томашівський, Ір. Назарко, Г. Лужницький, а з новіших: І. Власовський і Митрополит Іларіон.

Як відомо, Проф. М. Чубатий твердить у своїй "Історії", що Українська (Руська) Церква була за Володимира Великого у приязних відносинах з Римом і вважала себе частиною Вселенської Церкви нібито "під вчительським проводом Петрового Престолу". Проф. П. Ковалів вносить поправку: твердження про "вчительство" з Риму відкидає, бо коли Проф. М. Чубатий говорить у своїй книжці, що Київ за часів Володимира Великого був у "приязних відносинах", то не можна рівночасно говорити про "вчительство" з Риму. У рецензії Проф. П. Ковалів ставить також під сумнів т. зв. "візантійську теорію" Проф. М. Чубатого, за якою Володимир Великий, прийнявши християнство з Візантії, нібито цілком зігнував її дальшу духовну допомогу для християнського Києва. Щоб відкинути вплив Візантії, Проф. М. Чубатий висунув "ідею київського християнства", яке, за його твердженням, мало б бути незалежним ані від Візантії, ані від Риму.

IV. Не можна обминути, щоб не згадати про 4-річну працю Проф. П. Ковалева в Ревізіонній Комісії в справі українського видання Біблії, перекладу Митрополита Іларіона (Проф. І. Огієнка). До цієї праці запросило його Британське Біблійне Товариство.

V. Нарешті, треба відзначити багатющу працю Проф. П. Ковалева в статтях на різні церковно-релігійні теми, друкованих у різних церковно-релігійних журналах. Ось ті журнали:

- 1) *Наш Вік*: "Релігія, наука і суспільство" (1949, чч. 8, 9, 10).
- 2) *Віра і Культура*, Орган УГПЦ в Канаді: "Любов у молитві" (1954, ч. 7), "Ціль людського життя" (1955, ч. 16) та ін.
- 3) *Українське Православне Слово*, Орган УПЦ в США: "Чудо світобудови" (1953, ч. 6), "Сила моралі" (1964, ч. 6), "Промисел Божий" (1964, ч. 11-12), "Перед Плаханицею" (1965, ч. 4), "Вознесення Господнє" (1965, ч. 6), "Приклад мирого каяття і смирення" (1965, ч. 7), "Матерія і дух" (1965, ч. 9) та ін.

4) *Життя і Церква*, Орган УАПЦ в екзилі: "Інтелігенція в житті Церкви" (1956, ч. 5-6), "Значення проповіді рідною мовою" (1961, ч. 7-8), "Дух Святий" (1962, ч. 13), "Сітло життя" (1962, ч. 15), "Відпусти народ мій" (1964, ч. 23), "Перша пасхальна пісня" (1965, ч. 24), "Дари Святого Духа" (1965, ч. 25), "Народження і Хрещення Господнє" (1965, ч. 27), "Він смертю смерть подолав" (1966, ч. 28), "Хрест Господній" (1966, ч. 30), "Свято миру і любови" (1966, ч. 31), "Таємниця життя" (1967, ч. 32), "Дух - основа життя людини" (1967, ч. 33) та ін.

5) *Український Православний Вісник*, Орган УПЦ в Америці: "Віфлеська подія" (1967, ч. 1), "Пасхальна радість" (1967, ч. 2), "Початки Церкви Христової" (1968, ч. 3), "Святий апостол Андрій Первозванний" (1968, ч. 4) та ін.

6) *Календар УПЦ* на рік 1965-й: "Т. Шевченко як християнин".

7) В шоденнику *Свобода* - щорічні статті з нагоди великих свят Різдва Христового, Воскресення Христового тощо.

8) Крім цього, Проф. П. Ковалів опрацював кілька статей і розвідок про церковно-слов'янську мову: "Якою має бути церковна мова" (*Бісник*, Вінніпег, 1947, ч. 14), "З історії української церковної мови" (*Дніпро*, Філадельфія, 1948), "До історії і проблеми церковної мови" (*Новий Літопис*, Вінніпег, 1962, ч. 2).

Також мило згадати нам на цьому місці, що Проф. П. Ковалів є довголітнім мовним редактором наших журналів "Життя і Церква" і "Український Православний Вісник".

Вже самі заголовки наукових праць і статей з повисше згаданих книжок і журналів говорять самі за себе: вони свідчать, скільки то праці вклав Проф. П. Ковалів для дослідження церковно-релігійних проблем рідної Церкви. Одна японська приповідка каже: Коли чоловік в останній хвилині свого життя засадив одне деревце - він не жив даремно. Проф. П. Ковалів засадив не одне, а сотні і тисячі плононосних деревець, які розрослися у великий сад духовної і релігійної культури українського народу. Проф. П. Ковалів зрозумів, що наше завдання на еміграції - не тільки берегти свою духовну культуру, але також збагачувати її новими науковими працями. Додавши до цього всього його довголітню громадську працю в ділянці суспільного і церковного життя, можемо без перебільшення сказати: Проф. П. Ковалів не закопав свого таланту, яким нагородив його Господь, а стократно помножив його, як добрий слуга у винограднику Господнім.

Відзначаючи сьогодні його 70-річний Ювілей, бажаємо йому від широго серця ще многих-многох літ прожити у кріпкому здоров'ї для дальшої плідотворної праці на добро Української Православної Церкви та українського народу.

*
* *
*

БІБЛІОГРАФІЯ
науково-богословських та церковно-історичних праць
Проф. Д-ра П. КОВАЛЕВА

1944

1. Рец.: Митрополит Іларіон. Ідеологія української Церкви. "Українська Дійсність". Берлін, 1944, ч. 22.
2. Рец.: Митрополит Іларіон. Українська мова в Церкві. "Український Вісник". Берлін, 1944, ч. 10.

1946

3. Проповідь і проповідник. "Церковний Вісник". Мюнхен, 1946, грудень.
4. Справа великої історичної ваги. "Бюлетень Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ". Мюнхен, 1946, ч. 1.

1947

5. Раннє християнство на Україні за свідченням пам'яток X-XIV ст. Матеріали до історії української Церкви. "Збірник науково-богословських та церковно-історичних праць". Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ. Мюнхен, 1947, ч. 1, 8-33.
6. Церковні братства і нові завдання. "Братський листок". Видання Свято-Павлівського Братства УАПЦ в Гайденау, 1947. Жовтень.
7. Мати-християнка. "Братський листок". Гайденау, 1947. Листопад, ч. 8.
8. "Український Вісник". Нью-Йорк, 1947, ч. 10.
8. Церковна освіченість українського народу в часи раннього християнства. "Бюлетень Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ". Мюнхен 1947, ч. 2, стор. 14-18.

1948

9. Чудеса науки і вищий Розум. Богословська Академія УАПЦ. Мюнхен, 1948, стор. 1-16.
10. Огніще богословської науки. "Український Вісник". Нью-Йорк, 1948, ч. 5.
11. Релігія і мораль на основі лексичних матеріалів історичних пам'яток X-XIV ст. Праці Богословської Академії УАПЦ. Том II. Мюнхен, 1948, стор. 1-52.
12. Церква в житті нашого народу. "Новий Шлях". Вінніпег, 1948, ч. 81.
13. Церква і інтелігенція. "Дніпро". Пітсбург, 1948, ч. 3, стор. 6-8.
14. Обов'язки людини-християнина. "Бюлетень Богословської Академії УАПЦ". Мюнхен, 1948, ч. 4.
15. Два світогляди. "Богословський Вісник". Авгсбург, 1948, ч. 1.
16. В обіймах зневір'я і розпачу. "Неділя". Ашаффенбург, 1948, ч. 117.
17. За культуру церковного співу. "Неділя", 1948, ч. 135.
18. Сила релігійного піднесення. "Дніпро". Пітсбург, 1948, ч. 5.

19. Мистецтво - дар Божий. "Богословський Вісник". Авґсбург, 1948, ч. 2.
20. Слава на небі Богові і на землі мир. "Свобода". Джерзі Сіті, США, 1948, ч. 5.
21. Радість народження Христа. "Українець у Франції". Париж, 1948, ч. 65-66.
22. Христос - Спаситель. "Неділя". Ашаффенбург, 1948, ч. 106.
23. Христос Воскрес. "Пу-гу". Авґсбург, 1948, ч. 18.
24. Богословська Академія УАПЦ. "Дніпро". Пітсбург, 1948, ч. 5.

1949

25. Занепадницька філософія і християнський ідеал. "Українська Трибуна". Мюнхен, 1949, ч. 1.
26. Технізація світу і наші завдання. "Український Голос". Вінніпег, 1949, ч. 6.
27. Релігія гармонії духа і матерії. "Християнський Голос". Мюнхен, 1949, ч. 9.
28. Проблема свободи волі. "Богослов". Мюнхен, 1949, ч. 1, стор. 23-26.
29. За мир і спокій на землі. З нагоди Різдва Христового. "Українець". Париж, 1949, ч. 2.
30. Іменем Христа. З нагоди Різдва Христового. "Неділя". Ашаффенбург, 1949, ч. 156.
31. Три концепції життя. З нагоди Різдва Христового. "Українська Трибуна". Мюнхен, 1949, ч. 1-2.
32. Тайна Воскресення. "Богослов". Мюнхен, 1949, ч. 4-6.
33. Радість Воскресення. "Неділя". Ашаффенбург, 1949, ч. 172.
34. Сила любови. З нагоди Воскресення Христового. "Український Голос". Вінніпег, 1949, ч. 16-17.
35. Ідея трагізму. З нагоди Воскресення Христового. "Українська Трибуна", Мюнхен, 1949, ч. 21.
36. Христос - наше життя. "Українець". Париж, 1949. Великдень.
37. З історії духовної освіти на Україні. Український Церковний Православний Календар на 1949 рік. Св. Синод УАПЦ. Штуттгарт.
38. Церква і духовна освіта. "Наш Вік". Торонто, 1949, ч. 17. „Народне Слово". Пітсбург, 1949, ч. 43.
39. Церква - основа духовного життя суспільства. "Український Голос". Вінніпег, 1949, ч. 30.
40. Проповідь в житті нашої Церкви. "Дніпро". Пітсбург, 1949, ч. 11-12.
41. Основна проблема духовности. "Свобода". Джерзі Сіті, 1949, ч. 187.
42. Релігія, наука і суспільство. "Наш Вік". Торонто, 1949, чч. 8, 9, 10.

1950

43. Підстави української Автокефалії. "Наш Вік". Торонто, 1950, ч. 15.
44. Тайна Народження Христа. "Дніпро". Пітсбург, 1950. Січень.
45. Радість Народження Христа. "Народне Слово". Пітсбург, 1950, ч. 1.
46. Синтеза нашого життя. З нагоди Різдва Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1950. Січень.
47. Віфлємська зоря. "Наш Вік". Торонто. 1950, ч. 24-25.

48. Люди доброї волі. З нагоди Різдва Христового. "Український Голос". Вінніпег, 1950, ч. 1.
49. Трагедія Голготи. З нагоди Воскресення Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1950, ч. 81.
50. "Звершилось". З нагоди Воскресення Христового. "Українець-Час Париж, 1950, ч. 15.
51. Непереможна сила життя. З нагоди Воскресення Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1950, ч. 14.

1951

52. Релігія - основа духовости народу. "Народне Слово". Пітсбург, 1951, ч. 1.
53. Божа справедливість. "Народне Слово", 1951, ч. 17.
54. Сучасна духовна криза і наші завдання. "Народне Слово". Пітсбург, 1951, ч. 33.
55. Дух чи матерія? "Народне Слово", 1951, ч. 40.
56. Наука чи віра? "Наш Вік". Торонто, 1951, ч. 1.
57. Дві ідеї рівності. "Свобода". Джерзі Сіті, 1951, ч. 99.
58. Два шляхи життя. "Свобода", 1951, ч. 5.

1952

59. Христове благовістя. З нагоди Різдва Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1952, ч. 1.
60. Він переміг світ. З нагоди Різдва Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1952, ч. 4.
61. Смерть і Світле Воскресення. "Свобода", 1952, ч. 99.
62. Найвищий подвиг. З нагоди Воскресення Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1952, ч. 16.
63. Від науки до віри. "Свобода", 1952, ч. 156.
64. Сила людського духа. "Свобода", 1952, ч. 241.
65. Хресту Твоєму поклоняємось. "Свобода", 1952, ч. 256.
66. Голос милосердя. "Свобода", 1952, ч. 331.
67. Християнський принцип свободи праці. "Народне Слово". Пітсбург, 1952, ч. 30.
68. Християнський ідеал добра. "Український Голос". Вінніпег, 1952, ч. 33.
69. Глибина віри. "Народне Слово". Пітсбург, 1952, ч. 41.
70. Хто не вірує в Бога. "Вісник". Вінніпег, 1952, ч. 13.

1953

71. Віра - шлях до життя. "Українське Православне Слово". УПЦ в США. Нью-Йорк, 1953, ч. 2.
72. Христос у віках історії. "Українське Православне Слово". 1953, ч. 5.
73. Слідами Христа. З нагоди свята Первоверховних апостолів Петра і Павла. "Українське Православне Слово", 1953, ч. 7.
74. Чудо світобудови. "Українське Православне Слово", 1953, ч. 8.
75. Воля Бога. "Рідна Церква". Мюнхен, 1953, ч. 3.
76. Свято воплощення. "Свобода". Джерзі Сіті, 1953, ч. 1.
77. Що приніс нам народжений Син Божий? "Українське Православне Слово". УПЦ в США. Нью-Йорк, 1953, ч. 1.

78. Воскрес Ісус із гробу. "Свобода". Джерзі Сіті, 1953, ч. 80.
79. Страждання і перемога. З нагоди Воскресення Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1953, ч. 13.
80. Радість віри. З нагоди Зшестя Святого Духа на апостолів. "Свобода". Джерзі Сіті, 1953, ч. 115.
81. Новий твір про Месію-Христа. З приводу книги: Архiepіскоп Михаїл. Месія Христос, Спаситель світу. Світова епопея. Ч. 2 Торонто, 1953. "Українське Православне Слово". Нью-Йорк, 1953, ч. 12.
82. Твір вартий уваги. З приводу книги: Архiepіскоп Михаїл. Месія Христос, Спаситель світу. Світова епопея. Ч. 2. Торонто, 1953. "Український Голос". Вінніпег, 1953, ч. 51. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1953, ч. 47.

1954

83. Віра і знання. "Віра і Знання". Праці Науково-Богословського Інституту УПЦ в США. Нью-Йорк, 1954, стор. 5-10.
84. Християнська ідея рівності. "Українське Православне Слово". Нью-Йорк, 1954. Лютий.
85. Любов у молитві. "Віра і Культура". Вінніпег, 1954, ч. 7.
86. Віра - наше спасіння. "Віра і Культура", 1954, ч. 2
87. Християнська віра і американський спосіб життя. "Свобода". Джерзі Сіті, 1954, ч. 118
88. Книга життя "Українське Православне Слово". УПЦ в США. Нью-Йорк, 1954, квітень.
89. Христос - надія всього світу. "Народне Слово". Пітсбург, 1954, ч. 31.
90. Справедливість і мир. "Свобода". Джерзі Сіті, 1954, ч. 169.
91. Потреби релігійного життя. З приводу книги: Православ'я в житті. Собрание статей под редакцией С.Верховского. Изд. им. Чехова. Нью-Йорк, 1953, стор. 1-411. "Віра і Культура". Вінніпег, 1954, ч. 1.
92. Найвеличніша ера. "Свобода". Джерзі Сіті, 1954, ч. 3.
93. На небі слава, на землі мир. "Українське Православне Слово". Нью-Йорк, 1954, ч. 1.
94. Небо і земля нині торжествують. "Народне Слово". Пітсбург, 1954, ч. 1.
95. Сила покаяння. Великопісні роздумування. "Свобода". Джерзі Сіті, 1954, ч. 62.
96. Свято любови. З нагоди Воскресення Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1954. Квітень.
97. Перемога життя над смертю. З нагоди Воскресення Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1954, ч. 13.

1955

98. Пізнання бога. "Віра і Культура". Вінніпег, 1955, чч. 15, 16, 18, 20, 21.
99. Пізнання Бога. Українське Наукове Православне Богословське Товариство. Вінніпег, 1955, стор. 1-60.
100. Релігія в світлі сучасної науки. Науково-Богословський Інститут. УПЦ в США. Нью-Йорк, 1955, стор. 1-24.
101. Місце релігії в американському житті. "Свобода". Джерзі Сіті, 1955, 29-го листопада.

102. Ціль людського життя. "Віра і Культура". Вінніпег, 1955, ч. 4.
103. Шукайте добра. "Народне Слово". Пітсбург, 1955, 24-го листопада.
104. Про хресне знамення. З приводу книги: Митрополит Іларіон. Хресне знамення. Вінніпег, 1955. "Віра і Культура". Вінніпег, 1955, ч.11.
105. Тайна благочестя. З нагоди Різдва Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1955, ч. 2.
106. Христос народився. "Народне Слово". Пітсбург, 1955, ч. 1.
107. Бог жертви і любови. З нагоди Воскресення Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1955, ч. 15.
108. Божа всемогутність. З нагоди Воскресення Христового. "Свобода" Джерзі Сіті, 1955, 15-го квітня.
109. Сила Христового Воскресення. "Український Голос". Вінніпег, 1955. Великдень.

1956

110. Богові слава - людям мир. "Свобода". Джерзі Сіті, 1956, 6-го січня.
111. Христос народився. "Український Голос". Вінніпег, 1956, 4-го січня.
112. Христос - світло життя. З нагоди Різдва Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1956, 5-го січня.
113. Христос воістину воскрес. "Свобода". Джерзі Сіті, 1956, 5-го травня.
114. Боже милосердя. "Народне Слово". Пітсбург, 1956, ч. 18.
115. Думки В. Липинського про Церкву в державі. "Ватківщина". Торонто, 1956, 27-го жовтня, 3-го листопада.
116. Нова праця Архiepіскопа Михаїла. З приводу книги: Світова епопея. Ч. III. Торонто, 1956. "Український Голос". Вінніпег, 1956, 25-го липня.
117. Христос - наш Спаситель. "Український Голос". 1956, 2-го травня.
118. Богословська Академія УАПЦ. До 10-річчя її заснування (1946-1956). "Український Голос". Вінніпег, 1956, 21-го листопада.

1957

119. Інтелігенція в житті Церкви. "Життя і Церква". Нью-Йорк, 1957, ч. 5-6.
120. Релігійність людського духа. "Віра і Культура". Вінніпег, 1957, ч. 9.
121. Свято миру. З нагоди Різдва Христового. "Свобода". Джерзі Сіті 1957, 5-го січня.
122. Мир Божий. З нагоди Різдва Христового. "Народне Слово". Пітсбург, 1957, 3-го січня.
123. Тайна Воскресення Христового. "Народне Слово", 1957, 18-го квітня.
124. Світло світить у темряві. З нагоди Воскресення Христового. "Свобода". Джерзі Сіті, 1957, 20-го квітня.

1958

125. Правда спільність людей. "Вісник". Вінніпег, 1958, 15-го березня.

126. Він зійшов з неба задля нашого спасіння. "Свобода". Джерзі Сіті, 1958, ч. 4.

127. Воскресення Твоє, Христе Спасе. "Свобода". Джерзі Сіті, 1958 ч. 70.

1959

128. Удосконалення світу. "Віра і Культура". Вінніпег, 1959, ч. 4.

129. Мир у святості життя. "Свобода". Джерзі Сіті, 1959, 6-го січня.

130. Воскресення Христове. "Свобода". Джерзі Сіті, 1959, ч. 85.

131. Дух нашого часу. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1959, ч. 1.

1960

132. Проблеми релігійної свідомості. Науково-Богословський Інститут УПЦ в США. Нью-Йорк, 1960, стор. 1-36.

133. Увійдіть усі в радість Господа свого. "Свобода". Джерзі Сіті, 1960, ч. 73.

134. Він приніс мир на землю. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1960, ч. 1.

135. З волі Божої. "Свобода". Джерзі Сіті, 1960, ч. 4.

1961

136. Думки В. Липинського про Церкву в державі. Зб.: Вячеслав Липинський і його творчість. "Булава". Нью-Йорк, 1961, стор. 59-72.

137. Вічність надії. "Життя і Церква". Орган Української Автокефальної Православної Церкви в екзилі. Нью-Йорк, 1961, ч. 7-8.

138. Значення проповіді рідною мовою. "Життя і Церква", 1961, ч. 9-10.

139. Свято миру і любови. "Свобода". Джерзі Сіті, 1961, ч. 1.

140. Нова ера життя. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1961, ч. 1.

141. Новий Рік. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1961, ч. 46.

1962

142. Цінна праця літургики. З приводу книжки: Митрополит Іларіон. Наука про Святу Літургію, усталена всеукраїнським церковним Собором 1629 і 1640 років. "Віра і Культура". Вінніпег, 1962, ч. 8.

143. Старовинна богослужбова пам'ятка. "Віра і Культура", 1962, ч. 9.

144. Релігія і сучасна наука. "Віра і Культура", 1962, ч. 3, 5.

145. Досвідна наука не суперечить вірі в Бога. "Віра і Культура", 1962, ч. 8.

146. Нехай прийде царство Твоє. "Свобода", 1962, ч. 3. Різдво.

147. Дух любови і єдності. "Свобода", 1962, ч. 30.

148. Дух Святий. "Життя і Церква". Нью-Йорк, 1962, ч. 13.

149. Деструктивні сили і Бог. "Віра і Культура", 1962, ч. 1.

150. Світло життя. "Життя і Церква". Нью-Йорк, 1962, ч. 15.

1963

151. Єдність наукового і біблійного поглядів на створення світу. "Українське Православне Слово", 1963, ч. 11-12.
 152. Радість миру і любови. "Наш Клич". Буенос Айрес, 1963, ч. 1.
 153. Світ і вища Премудрість. "Свобода". Джерзі Сіті, 1963, ч. 2.
 154. Нова ера в історії. "Вільне Слово". Торонто, 1963. Різдво.
 155. Радість Воскресення Христового. "Українське Православне Слово", 1963, ч. 4.
 156. Прошення з гробу засяяло. "Свобода". Джерзі Сіті, 1963, ч. 70.

1964

157. Він переміг з вірою. "Відомості Генерального Церковного Управління УАПЦ в Великобританії". Лондон, 1964, ч. 1.
 158. Проблема старости. "Віра і Культура". Вінніпег, 1964, ч. 1-2.
 159. Промисел Божий. "Українське Православне Слово", 1964, ч. 11-12.
 160. Американські вчені про релігію і науку. "Українське Православне Слово", 1964, ч. 10.
 161. Релігія і вища освіта. "Українське Православне Слово", 1964, ч. 5.
 162. Джерело християнської віри. "Свобода". Джерзі Сіті, 1964, ч. 84.
 163. Сила моралі. "Українське Православне Слово", 1964, ч. 6.
 164. Христос народжується, славіте Його. "Свобода", 1964, ч. 4.
 165. Нащадок праведних. "Вільне Слово", 1964, ч. 1-2.
 166. Свято радості. "Вільне Слово", 1964, ч. 18-19.
 167. Відпусти народ мій. "Життя і Церква". Нью-Йорк, 1964, ч. 23.

1965

168. До історії УАПЦ на Україні. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 2.
 169. Спів опівночі. "Віра і Культура", 1965, ч. 5.
 170. Походження світу в світлі науки і релігії. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 1.
 171. Ще про створення світу. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 5.
 172. Приклад широкого каяття і смирення. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 7.
 173. Матерія і дух. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 9.
 174. Нова радість стала. "Свобода". Джерзі Сіті, 1965, ч. 3.
 175. Він завжди з нами. "Вільне Слово". Торонто, 1965, ч. 1-2.
 176. Народження і Хрещення Господнє. "Життя і Церква", 1965, ч. 27.
 177. Перед Плащаницею. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 4.
 178. Перша пасхальна пісня. "Життя і Церква", 1965, ч. 24.
 179. Вознесення Господнє. "Українське Православне Слово", 1965, ч. 6.
 180. Дар Божественної любови. "Вільне Слово", 1965, ч. 17-18.
 181. Дари Святого Духа. "Життя і Церква", 1965, ч. 25.
 182. Науково-богословська діяльність Архiepіскопа Михаїла. "Квілей" - на книжка на пошану Його Високопреосвященства Високопреосвященнішого Архiepіскопа Михаїла". Торонто, 1965, стор. 73-85.

1966

183. Богословська Академія УАПЦ. З нагоди 20-річчя її заснування. "Українське Православне Слово", 1966, ч. 12.
184. Праця про українську патрологію. "Віра і Культура", 1966, ч. 6-7.
185. Книжка про канонізацію святих в українській Церкві. "Віра і Культура", 1966, ч. 10-11.
186. Рец.: Микола Чубатий. Історія християнства на Русі-Україні. Том I (до р. 1353). Вид. Українського Католицького Університету. Рим-Нью-Йорк, 1965, стор. XI-816. "Логос". Богословський Квартальник, т. XVII, кн. 2, 1966, стор. 149-159.
187. Смерть і Світле Воскресення Христове. "Українське Православне Слово", 1966, ч. 4.
188. Він смертю смерть подолав. "Життя і Церква", 1966, ч. 28.
189. Правда Воскресення Христового. "Свобода", 1966, ч. 65.
190. Чудо Воскресення Христового. "Вільне Слово", 1966, ч. 15.
191. Свято миру і любови. "Життя і Церква", 1966, ч. 31.
192. Світло життя. "Життя і Церква", 1966, ч. 29.
193. Хрест Господній. "Життя і Церква", 1966, ч. 30.

1967

194. Віруюча жінка. "Віра і Культура", 1967, ч. 11-12.
195. Приклад найвищої святости. "Свобода", 1967, ч. 4.
196. Дух - основа життя людини. "Життя і Церква", 1967, ч. 33.
197. Релігія в житті українського народу. "Життя і Церква", 1967, ч. 33.
198. Перемога Божої Правди. "Вільне Слово". Торонто, 1967, ч. 1.
199. Повнота часу. "Свобода", 1967, ч. 3.
200. Страсні дні. "Українське Православне Слово", 1967, ч. 4.
201. Таємниця життя. "Життя і Церква", 1967, ч. 32.
202. Віфлємська подія. "Український Православний Вісник! Орган Української Православної Церкви в Америці. Нью-Йорк, 1967, ч. 34.
203. Ювілейна книга на пошану Архієпископа Михаїла. "Віра і Культура", 1967, ч. 9-10.
204. "Служити народові - то служити Богові". Віра і Культура, 1967, ч. 7-8.
205. Праця про відродження української Церкви. "Життя і Церква", 1967, ч. 32.
206. Рец.: Митрополит Іларіон. Біблійні студії. "Український Православний Вісник", 1967, ч. 34.

1968

207. Мир і любов. "Вільне Слово", 1968, ч. 1. Різдво.
208. Передвеликодні роздумування. "Українське Православне Слово", 1968, ч. 4.
209. Пасхальна радість. "Український Православний Вісник", 1968, ч. 2.
210. Святий апостол Андрій Первозванний. "Український Православний Вісник", 1968, ч. 4.
211. Народження Спасителя. "Український Православний Вісник", 1968, ч. 5.

212. Найбільший з нападків праведних. "Українське Православне Слово", 1969, ч. 1.
 213. Двоїстість нашої віри. "Свобода", 1969, ч. 6.
 214. У неділю рано кури запіли. "Вільне Слово", 1969, Різдво.

*
* * *

ISSUES OF "PAPERS" PUBLISHED:

1. **Bohachevsky Daniel, J. U. Dr.:** Problems of Ukrainian Learning Abroad. (In Ukrainian)
Lew Vasyl, Ph. D., Prof.: Folklore in the Almanac "Rusalka Dnistrova" (In Ukrainian). (1958)
2. **Ostapiak Mykola, Prof.:** Isolating the Virus of Asian Influenza from Samples of Gargling the Throat and Autopsy Material (In Ukrainian). (1958)
3. **Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.:** The Impact of the "Sputnik" on the English Language of the U.S.A. (1958)
4. **Bohachevsky Daniel, J. U. Dr.:** The Ideological Fundamentals of "The November Awakening" (In Ukrainian). (1959)
5. **Jaszczun Vasyl, Ph. D.:** Religious and Moral-Ethical Tenets of Taras Shevchenko (In Ukrainian). (1959)
6. **Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.:** J.S.C. De Radius, an Unknown Fore-runner of Comparative Slavic Literature. (1959)
7. **Nazarko Ireneus, OSBM, Ph. D.:** Metropolitan Julian Sas-Kuilovsky (1826—1900). (1959)
8. **Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.:** Shevchenko and the Jews. (1959)
9. **Mackiw Theodore, Ph. D., Prof.:** Mazepa (1632-1709) in Contemporary German Sources. (1959)
10. **Vytanovych Illja, Ph. D., Prof.:** Social and Economic Tendencies in State Policies of Ivan Mazepa (In Ukrainian). (1959)
11. **Luciw Luke, Ph. D.:** Academician Prof. Stephen Smal-Stockyj (In Ukrainian)
Wozniak Michael, Acad., Prof.: Stephen Smal-Stockyj and Franko (In Ukrainian). 1959)
12. **Manning Clarence A., Ph. D., Prof.:** The Role of Mazepa in Eastern Europe. (1960)
13. **Kamenetsky Ihor, Ph.D.:** Origins of the New British Imperialism. (1960)
14. **Krawciw Bohdan:** Fedkovych in the Latest Literary Publications (In Ukrainian). (1961)
15. **Pavlovych Petro:** The Shevchenko Heritage and M. Kotsiubynsky (In Ukrainian). 1961)
16. **Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.:** Discrimination and Bias in Two UNESCO Publications (1961)

17. Pap Michael S., Ph. D., Prof.: Ukraine's Struggle for Sovereignty, 1917-1918 (1961)
18. Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.: The Hetman Mazepa Traditions of the Ukrainian National Government of 1917-23. (In Ukrainian). (1961)
19. Lysiak Roman, M.D.: Role of Non-Tyroxive Protein-Bound Iodine in Idiopathic Erythema Multiforme. (1961)
20. Kovaliuk Jeanette-Yaroslava, E.A.: Shevchenko and Pan-Slavic Ideas. (1962)
21. Holiat Roman S., Dr.: Short History of the Ukrainian Free University. (1964)
22. Sokolyshyn Alexander, Dr.: The Appearance of the Apostol and the Primer 390 Years Ago in Lviv - Western Ukraine. (In Ukrainian)
23. Collection of Papers, honoring Prof. C. A. Manning (1964)
24. Smal-Stocki Roman, Ph. D., Prof.: Beginning of Fight for Re-birth of Ukrainian Statehood. (1967)
25. M. Ostapiak: The Synthesis of prof. Volodymyr Brygider's Scientific work. (1968)
26. C. Kysilewskyj, Prof.: Dialect peculiarities of the language of Shashkevych. (1968)
27. B. Hordynsky: Terpenes in the Treatment of Cholelithiasis and Hypercholesterolemia (1968)
28. R. Smal-Stocki: George Washington Traditions in Ukraine. 1968.
29. V. Chaplenko, Prof.: Scholarly activities of Prof. P. Kovaliv. (1969)

